

การพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา

โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Subject development for life and family integration for Students in Context to the
Cultures in Three Southern Border Provinces

พิชามณู จันทุรส* สิงหา จันทน์ขาว และอนันต์ มาลารัตน์

Pichamon Janturos* Shingha Chankhaw and Anan Malarat

คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110

Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University Sukhumvit 23, Wattana District Bangkok, 10110, Thailand

*Corresponding author, email: pichamon.jan@g.swu.ac.th

(Received: Jun 11, 2020; Revised: Aug 4, 2020; Accepted: Oct 20, 2020)

บทคัดย่อ

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงพบปัญหาด้านชีวิตและครอบครัวจึงวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและนำเสนอแนวทางการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยวิธีการ คือ (1) ศึกษาเอกสาร หลักสูตร สภาพบริบทการจัดการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกเอกสาร และทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (2) สอนทากลุ่มตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 กลุ่มละ 6 คน 5 กลุ่ม รวม 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มด้วยแบบบันทึก จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (3) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบกึ่งอิสระ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จากนั้นนำข้อมูลทั้ง 3 ส่วนมาสังเคราะห์รวม พบว่า (1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารายวิชาด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีด้านสุขภาพ ซึ่งควรสอดคล้องกับบริบทแบบพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ ด้านวิธีการสอน ควรให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ในด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ควรเน้นสื่อผสม และบูรณาการทั้งในและนอกชั้นเรียนตามบริบทเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่น และด้านการวัดประเมินผล ควรประเมินให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์และวิธีการสอน (2) แนวทางการพัฒนารายวิชาควรมีการกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ให้มีความสอดคล้องกับชุมชน โดยมีการบูรณาการความรู้ด้านสุขภาพของชีวิตครอบครัวให้มีความเชื่อมโยงกันในบริบทเชิงพหุวัฒนธรรมของท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ : การพัฒนา วิชาชีวิตและครอบครัว บูรณาการ บริบทเชิงวัฒนธรรม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

People in southern provinces of thailand are encountering life and family problems. This research aimed to examine the needs and propose an integrated approach for developing the life and family subject for tertiary students based on the cultural context of southern border provinces of thailand. The data were collected from three sources. First, documents, including the curriculum, the pedagogical context, and relevant studies were reviewed and documented. After that, the content analysis was undertaken. Second, a focus group discussion was conducted with 30 fourth-year students. They were divided into five groups of six people, purposively selected. A focus group discussion form was used to record the data. Subsequently, the content analysis was conducted. Third, a semi-structured interview was conducted with 15 experts selected with the snowball sampling method. The data were analyzed with the content analysis method. After the synthesis of the three groups of data, this study revealed two findings. First, the needs for developing the subject were categorized into four aspects. First, the learning objectives should aim to establish students' good understanding, skills, and positive attitudes toward

health, which should fit the multicultural nature of the local context. Second, in the aspect of the pedagogical method, the students should be given opportunities to get hands-on practice in a participation-oriented manner. Third, the media and learning sources should be mixed and integrated between in-classroom and out-of-classroom based on the cultural context. Lastly, the assessment should cover all aspects of the objectives and pedagogical method. For another thing, regarding the development approach for this subject, the course should be designed with the learning objectives, content, activities, media, learning sources, and assessment that suit the context of local communities and that the knowledge in life and family health be integrated into the multicultural cultural context in southern border provinces.

Keywords: Development, Life and family subject, Integration, Cultural-based context, Southern border provinces

บทนำ

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่มีประชากรดำเนินชีวิตโดยอาศัยอยู่ร่วมกันที่มีทั้งไทยมุสลิม ไทยพุทธ และไทยเชื้อสายจีน ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.62 นับถือศาสนาอิสลาม (Office of strategy management, southern border provinces group, 2018, Online) และมีการดำเนินวิถีชีวิตแบบมุสลิม อาศัยอยู่ร่วมกันบนความต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรม โดยมีการปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด ปัจจุบันวัฒนธรรมมลายูมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่มีความเฉพาะในลักษณะของภาษา ศาสนา ประเพณี การอยู่ร่วมกัน วิถีชีวิต อาชีพ การศึกษา อาหาร และการมีปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ ในสังคม ที่ต้องยอมรับ ตระหนัก เข้าใจ และให้เกิดการซึ่งกันเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข จากความแตกต่างที่กล่าวมา เป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดปัญหาหรือเกิดอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อจัดการการเรียนรู้ คือ ความหลากหลายของโรงเรียนสอนศาสนา มีทั้งโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนา สถาบันปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่มีการสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความหลากหลายในด้านคุณภาพ และมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ทำให้เกิดช่องว่าง หรือปัญหาในการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงกระบวนการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ที่ยังขาดการบูรณาการระหว่างความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะ อีกทั้งการเรียนการสอนยังอยู่ในลักษณะที่เป็นการแยกออกจากวิถีชีวิต ส่งผลทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาและหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนยังไม่เป็นที่ยอมรับจากชุมชน ดังนั้นควรมีการปรับใช้หลักสูตรรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นที่จะต้องคำนึงถึงการบูรณาการให้เป็นไปตามกรอบหรือหลักของศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม เพื่อให้ได้หลักสูตร หรือรายวิชาที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนในพื้นที่จากผลการวิจัย (Chaichana *et al.*, 2016, p. 99) พบว่าทุกระดับการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ของการขับเคลื่อนให้ประชาชนได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ด้านคุณธรรม และการมีอาชีพให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข หลักคิดสำคัญในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการ เพื่อบูรณาการในการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องใช้หลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนและเชื่อมโยงกับหลักศาสนา รวมถึงวิชาสามัญและวิชาชีพด้วย (Chaiwong, 2016, Online)

ครอบครัวมีความสำคัญกับทุกคน ทุกเพศ และทุกช่วงวัย เป็นการสร้างคุณค่าในการมีชีวิตและการมีครอบครัวที่สมบูรณ์ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกของทุกคนที่บ่มเพาะความรู้ และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันของสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ ปัจจุบันลักษณะของครอบครัวไทยมีหลากหลายมากขึ้น สมาชิกในครอบครัวมีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ปัจจุบันมีข่าวที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่มาจากครอบครัวได้จากสื่อแหล่งต่าง ๆ และมักมีความรุนแรงขึ้นส่งผลทำให้เกิดปัญหาร้ายแรงตามมา ดังนั้นครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกในการหล่อหลอมความรัก ความอบอุ่นที่ส่งผลทำให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์ สอดคล้องกับ Taechaboonsermsak *et al.* (2017, p. 64) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบัน

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของมนุษย์ที่ประกอบไปด้วยสมาชิกในครอบครัวที่มีความรัก ความเข้าใจ ที่ให้กำลังใจสนับสนุนซึ่งกันและกัน หากครอบครัวใดมีลักษณะดังที่กล่าวนี้ครอบครัวก็จะเปี่ยมไปด้วยความอบอุ่นและมั่นคงเข้มแข็ง ครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุดต่อมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนเกิด และเติบโตมาจากครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญในการหล่อหลอมบุคคลให้พัฒนาสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ ดังนั้นการวางแผนชีวิตครอบครัวจะเป็นแนวทางในการมีครอบครัวที่สมบูรณ์และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

ปัจจุบันปัญหาครอบครัวในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งมาจากขาดการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างทั่วถึง ส่งผลทำให้มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการอบรมเลี้ยงดู การมีบุตรจำนวนมาก และยาเสพติด เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Promsaka Na Sakolnakorn (2015, p. 71) ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า แนวทางด้านสาธารณสุขและอนามัยเจริญพันธุ์ โดยการฝึกอบรมในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งท้องในวัยเรียน โดยใช้การอธิบายให้เห็นปัญหาและผลกระทบที่ตามมา และรัฐจะต้องให้ความสำคัญเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์เพิ่มมากขึ้น เพราะการตั้งครรภ์ของเยาวชนหญิงในสถานะที่ไม่พร้อมทำให้ส่งผลต่อปัญหาทั้งต่อเยาวชนเองและสังคมในอนาคต รายวิชาชีวิตและครอบครัวเป็นวิชาที่มีการสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังเกิดขึ้นและเป็นปัญหาในพื้นที่ ควรให้ผู้เรียนเล็งเห็นถึงองค์ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติ และการดูแลสุขภาพ ชีวิตและครอบครัวที่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การมีชีวิตและครอบครัวที่สมบูรณ์ ทั้งนี้การที่เรา มีองค์ความรู้ที่ถูกต้องสามารถนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต้องมีการปลูกฝังและถ่ายทอดโดยการทำหลักสูตรรายวิชาที่สอดคล้องกับปัญหา การที่จะสอดรับได้จำเป็นต้องมีการพัฒนารายวิชาและต้องสนใจว่าความต้องการของผู้เรียนในรายวิชาคืออะไร ซึ่งจะต้องกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการที่จะต้องอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมให้ชัดเจนเพื่อให้ได้รายวิชาที่ตอบสนอง ต่อจุดมุ่งหมายและปัญหาในพื้นที่ จึงได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงความต้องการจำเป็น และแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาวิชาชีวิต และครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับปัญหาได้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการควบคุมคุณภาพของการวิจัยโดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ใน 2 มิติ คือ (1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) โดยกำหนดแหล่งข้อมูลจาก 3 แหล่ง คือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการเรียนรายวิชาชีวิตและครอบครัวมาแล้ว จำนวน 30 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน (2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methods triangulation) โดยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือ การสังเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่มในกลุ่มตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการเรียนรายวิชาชีวิตและครอบครัวมาแล้ว และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยจำแนกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้กรอบการจัดการเรียนรู้รายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- 1.1 กำหนดแหล่งข้อมูลของการวิเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย เอกสารหลักสูตร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างเครื่องมือ คือ แบบบันทึกข้อมูล ในหัวข้อ บริบทด้านสภาพ วิธีการจัดการเรียนรู้ และปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาชีวิตและครอบครัว และรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน ซึ่งดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบ และดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ช่วงเวลาในการเก็บ 1 เดือน

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 จัดสนทนากลุ่ม ในกลุ่มตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการเรียนรายวิชาชีวิตและครอบครัวมาแล้ว เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 กำหนดแหล่งข้อมูล คือ ตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการเรียนรายวิชาชีวิตและครอบครัวมาแล้ว โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตยะลา จำนวน 3 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน รวม 18 คน และสาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน รวม 12 คน รวมทั้งสิ้น 5 กลุ่ม 30 คน โดยทุกกลุ่มคัดเลือกตัวแทนนักศึกษา

2.2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ (1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม เรื่องความต้องการในการจัดการเรียนรู้รายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบ และดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ จากนั้นทดลองใช้เครื่องมือกับตัวแทนนักศึกษาจำนวน 1 กลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม พบว่า เครื่องมือมีความเป็นปรนัยสามารถนำไปใช้ได้

2.3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดสนทนากลุ่มตัวแทนนักศึกษา ทั้ง 5 กลุ่ม โดยใช้เวลากลุ่มละ 2 -3 ชั่วโมง วันละ 1 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 5 วัน

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการเปรียบเทียบความคงที่ของข้อมูล (Constant comparative)

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 กำหนดแหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านสุขภาพ การใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจำแนกเป็น 5 กลุ่มประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้นำศาสนา 2) กลุ่มผู้นำทางสังคมหรือท้องถิ่น 3) กลุ่มครูสายผู้สอน 4) กลุ่มนักวิชาการทางวัฒนธรรม และ 5) กลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบก้อนหิมะ (Snowball technique) โดยกำหนดจุดเริ่มต้นที่กลุ่มละ 2 คน รวม 10 คน จากนั้นขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างออกไปจนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (data saturation) ซึ่งได้จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 15 คน

3.2 สร้างเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เพื่อสอบถามแนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบ และดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ จากนั้นทดลองใช้เครื่องมือ กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พบว่า เครื่องมือมีความเป็นปรนัยสามารถนำไปใช้ได้

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่ม โดยใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูล 1 เดือน

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของทั้ง 3 ส่วน คือ ส่วนของการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนของความต้องการจำเป็นของนักศึกษา และส่วนของแนวทางในการพัฒนารายวิชาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ร่วม เพื่อสร้างข้อมูลสรุปร่วมกันในประเด็นของความต้องการและแนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการ โดยอิงบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ต้องคำนึง สภาพ และบริบทที่มีความแตกต่างกัน ทางด้าน เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ เนื่องด้วยในพื้นที่มีการดำเนินชีวิตที่ยึดหลักศาสนาเป็นสำคัญ โดยจะต้องเน้นการให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะ ที่ถูกต้องเพื่อที่จะสามารถนำไปบูรณาการปรับใช้ในการมีสุขภาพ ชีวิตและครอบครัวที่สมบูรณ์ ดังนั้นการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เหมาะสมต้องมีการศึกษาความต้องการจำเป็นที่มาจากผู้เรียนโดยตรง แนวทางในการพัฒนารายวิชาที่มาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้ได้การพัฒนารายวิชาที่เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียนและชุมชนในท้องถิ่น ผลการวิจัยแสดงรายละเอียด ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1.1 ด้านจุดประสงค์รายวิชา ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจทางด้านสุขภาพ ชีวิตและครอบครัวในบริบทเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนมีทักษะด้านการจัดการสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติให้มีความสอดคล้องตามสภาพบริบทของตนเองที่ยึดถือ โดยส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมไทยมุสลิม ตลอดจนการสร้าง ความเข้าใจของชาติอื่น ๆ ด้วยให้สอดคล้องกับบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ด้านเนื้อหาสาระรายวิชา ต้องสะท้อนถึงบริบทเชิงวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยอิงเรื่องของด้านสุขภาพในองค์ประกอบต่าง ๆ และสอดแทรกเนื้อหา ที่เป็นบริบททางวัฒนธรรมร่วมด้วย อาทิเช่น ครอบครัว และชุมชน เป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในพื้นที่ ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เช่น การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในวัยรุ่น การวางแผนชีวิตครอบครัว วิธีการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง ปัญหาสุขภาพของบุคคลในครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการป้องกันการเกิดโรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และ การอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้/กระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ควรเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active learning) กิจกรรมที่มีการปฏิสัมพันธ์หลักการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันแม้จะมีความแตกต่างในบริบทเชิงวัฒนธรรม โดยให้ผู้เรียนได้มีการซักถาม แลกเปลี่ยนความคิด โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องมีความรู้ที่ชัดเจนในเชิงวัฒนธรรมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.4 ด้านสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ เป็นสื่อผสมที่มาจากบุคคล หรือแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา โดยดึงจากบริบทของวัฒนธรรมมาเป็นสื่อในการเรียนรู้ และมีการศึกษาค้นคว้าได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เช่น รูปภาพ โมเดล หรือภาพวิดีโอต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.5 ด้านการวัดประเมินผล ควรมีการวัดความรู้ ความเข้าใจจากจุดประสงค์ที่กำหนด ทักษะ เจตคติและความคิดที่เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องมีการนำไปปรับใช้ให้ถูกต้องสอดคล้องกับเหตุการณ์ในบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. แนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

2.1 แนวทางด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติ และทักษะต่าง ๆ ที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพโดยให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชนตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินชีวิต เนื่องด้วยผู้เรียนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติ ซึ่งมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาเป็นหลัก ทั้งนี้ผู้เรียนไทยมุสลิมเป็นส่วนใหญ่โดยเน้นให้ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในบริบทเชิงวัฒนธรรมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 แนวทางด้านเนื้อหาสาระรายวิชา ควรเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในบริบทเชิงวัฒนธรรม เช่น เรื่องอนามัยครอบครัวชุมชน การคุมกำเนิดหรือการเว้นช่วงระยะของการมีบุตรที่เหมาะสม การเตรียมความพร้อมของการมีบุตร การวางแผนชีวิตครอบครัว เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่น สุขภาพอนามัยแม่และเด็ก พัฒนาการและการเจริญเติบโตแต่ละช่วงวัย การเกิดโรคและการป้องกันโรคส่วนบุคคล ชุมชน สิ่งเสพติดให้โทษ ตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและครอบครัวในบริบทเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนทุก ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งนี้ในพื้นที่อาศัยอยู่ร่วมกันมีความแตกต่างในเรื่องของความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งมีแนวคิดและหลักการปฏิบัติด้านสุขภาพต่อตนเองอยู่บนพื้นฐานหลักศาสนาเป็นสำคัญในการดำรงชีวิต

ซึ่งปัจจุบันมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้างต้น ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 แนวทางด้านการจัดกิจกรรม/กระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชา เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active learning) โดยจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกันของตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงที่สอดคล้องกับบริบทเชิงวัฒนธรรม และเป็นกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ได้ดี โดยมีความหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การแสดงละคร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเล่นเกม การจัดนิทรรศการ หรือการจัดบอร์ดในวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เป็นต้น ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องหลีกเลี่ยงการถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างผู้เรียนชายและหญิงหรือความใกล้ชิดจนเกินไปเพราะผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นไทยมุสลิมซึ่งตามหลักศาสนาอิสลามห้ามมีการถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างชายหญิง หรือห้ามมีความใกล้ชิดกันมากเกินไป เนื่องจากจะต้องคำนึงถึงบริบทเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.4 แนวทางด้านสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ควรเป็นสื่อผสมเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และการนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความสัมพันธ์ในบริบทเชิงวัฒนธรรม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีความทันสมัย วีดิโอ ภาพเคลื่อนไหว ทั้งนี้ไม่ควรเป็นสื่อที่ล่อแหลมจนเกินไป และในบางเนื้อหาที่ต้องสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ควรใช้ภาพล้อเลียนหรือเป็นภาพการ์ตูนแทน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นไทยมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.5 แนวทางด้านการวัดและประเมินผล จะต้องประเมินตามจุดประสงค์ที่มีทั้งการวัดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ตลอดจนทักษะและการนำไปใช้ โดยจะต้องมีความยืดหยุ่นและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนในสภาพบริบทเชิงวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและนำเสนอแนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำมาอภิปรายผลได้ดังรายละเอียด ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1.1 ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ต้องกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยกำหนดให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจมีเจตคติ และทักษะที่ดี ในเรื่องของสุขภาพครอบครัวบนพื้นฐานความแตกต่างของวัฒนธรรม รวมถึงการปฏิบัติและมีทักษะต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหากับตนเอง ครอบครัว และชุมชนตามสภาพบริบทที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียนที่อาศัยอยู่ร่วมกันบนความต่างของวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ในสังคมพหุวัฒนธรรม ตลอดจนคำนึงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่สามารถนำไปบูรณาการใช้กับตนเองเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Jitchayavanit (2019, p. 6) กล่าวถึง องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ด้านจุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจะต้องมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกครั้งเพราะจะทำให้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย สามารถทราบว่าผู้เรียนจะเกิดพฤติกรรมใดบ้าง รวมทั้งสามารถวางแผนเตรียมเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านเนื้อหาสาระรายวิชา ต้องเป็นเนื้อหาที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตในบริบทเชิงวัฒนธรรม โดยอิงเนื้อหาด้านสุขภาพที่เหมาะสมกับผู้เรียนมีความเกี่ยวข้องกับวงจรชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายของมนุษย์ และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต เช่น เรื่องอนามัยครอบครัวชุมชน การคุมกำเนิดหรือการเว้นช่วงระยะของการมีบุตรที่เหมาะสม การเตรียมความพร้อมของการมีบุตร การวางแผนชีวิตครอบครัว เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่น สุขภาพอนามัยแม่และเด็ก พัฒนาการและการเจริญเติบโตของแต่ละช่วงวัย การเกิดโรคและการป้องกันโรคส่วนบุคคล ชุมชน สิ่งเสพติดให้โทษ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและครอบครัวในปัจจุบันที่ควรให้ความสำคัญและแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้จากการศึกษาความต้องการจากผู้เรียน พบว่าเนื้อหาที่ต้องการให้เน้น คือ เนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาสำหรับวัยรุ่น ซึ่งในปัจจุบันผู้เรียนประสบกับปัญหาดังกล่าวยังขาดความรู้ที่ถูกต้อง รวมถึงการนำไปบูรณาการใช้ในการดำเนินชีวิต เนื้อหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นปัญหาและมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Promsaka Na Sakolnakorn (2015, p. 71) ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่าแนวทางด้านสาธารณสุขและอนามัยเจริญพันธุ์ โดยการฝึกอบรมในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์การสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เพื่อ

สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งท้องในวัยรุ่น โดยใช้การอธิบายให้เห็นปัญหาและผลกระทบที่ตามมา และรัฐจะต้องให้ความสำคัญเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์เพิ่มมากขึ้น เพราะการตั้งครรภ์ของเยาวชนหญิงในสถานะที่ไม่พร้อมทำให้ส่งผลต่อปัญหาทั้งต่อเยาวชนเองและสังคมในอนาคต ทั้งนี้รวมถึงความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดที่กำลังเป็นปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ถึงความรุนแรง สามารถที่จะป้องกัน และหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Promsaka Na Sakolnakorn (2015, p. 70) ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัย 1 จาก 5 ของแนวทางพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเยาวชนไทยมุสลิม ในสามจังหวัดชายแดนใต้ให้ความสำคัญและเล็งเห็นถึงปัญหาโดยมีแนวทางป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เข้มงวดมากขึ้น

1.3 ด้านการจัดกิจกรรม/กระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active learning) มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้ร่วมกันบนความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา บริบทเชิงวัฒนธรรม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การจับคู่แลกเปลี่ยนความคิด การเล่นเกมทายปัญหา การจัดนิทรรศการหรือจัดบอร์ด ซึ่งในทุกกิจกรรมควรคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียนที่จะต้องให้ความระวังในเรื่องของความใกล้ชิดจนเกินไป และการถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างผู้เรียนที่เป็นชายและหญิง เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งตามหลักของศาสนาอิสลามห้ามชายหญิงถูกเนื้อต้องตัวกันถือว่าผิดต่อหลักศาสนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chaichana *et al.* 2016, p. 99) ได้วิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจหรือพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเสนอแนะผลการวิจัยด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนควรกำหนดให้สอดคล้องตามหลักศาสนาและมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheuychoom (2016, p. 123) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนที่นิสิตเห็นว่าเหมาะสม คือ การจัดกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมสื่อความหมาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม การสอนแบบสาธิตและปฏิบัติ การคิดค้นสื่อและคิดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ

1.4 ด้านสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ควรเป็นสื่อผสมที่มาจากบุคคล และแหล่งต่าง ๆ โดยดึงจากชุมชนเข้ามาใช้ทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยมีความทันสมัย เป็นที่สนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทเชิงวัฒนธรรม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ วิดีโอภาพเคลื่อนไหว ไม่ควรเป็นสื่อที่ล่อแหลมจนเกินไป และในบางเนื้อหาที่ต้องสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาควรใช้ภาพล้อเลียนหรือเป็นภาพการ์ตูนแทน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก ซึ่งไม่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับ Suwanmanee *et al.* (2014, p. 215) ได้วิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่สอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมกรณีศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ด้านระบบ (System) หลักการที่มีความสำคัญต่อการจัดระบบการบริหารโรงเรียน คือ หลักความหลากหลายซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญภายใต้หลักความหลากหลาย คือ การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่สะท้อนประวัติศาสตร์ของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม และสอดคล้องกับ Jitchayavanit (2019, p. 6) องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ การนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและเร็วขึ้น รวมทั้งยังช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล ต้องแจ้งเกณฑ์และสัดส่วนของคะแนนให้ชัดเจน โดยต้องประเมินด้านความรู้ที่เป็นลักษณะของข้อสอบ วัดความเข้าใจโดยการบอก อธิบาย การแสดงความคิดเห็น เจตคติ และทักษะต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการนำไปปรับใช้ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมในบริบทเชิงวัฒนธรรม โดยจะต้องมีความยืดหยุ่นกับผู้เรียน เนื่องจากสภาพและบริบทที่มีความแตกต่างที่อยู่บนพื้นฐานของหลักศาสนาเป็นสำคัญในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับ Imarom (2018, pp. 250-251) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ ผลการวิจัยพบว่า เจเนอรัลด้านการประเมินในการเรียนการสอน มีการแบ่งสัดส่วนการให้คะแนน การประเมินผลในแต่ละทักษะแต่ละครั้งที่มีการเรียนการสอนมีการวัดและประเมินผลมีความยุติธรรม โปร่งใสการวัดประเมินผลตรงกับวัตถุประสงค์ ในการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีส่วนร่วมของผู้เรียนในการวัดและประเมินผลในรายวิชาการวัดและประเมินผลในชนิดกีฬาที่เรียนมีความเหมาะสม

2. แนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

2.1 แนวทางการพัฒนาด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรเน้นผู้เรียนด้านความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติ และนำไปประยุกต์ปรับใช้ได้ สถานการณ์จริง ที่จะต้องมีความเชื่อมโยงกับบริบทเชิงวัฒนธรรม ที่มีความแตกต่างกันทางด้านภาษา ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมของผู้เรียน ซึ่งปัญหาที่พบในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้ควรคำนึงถึงความสอดคล้องของ มคอ. ในรายวิชาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะไปประยุกต์ปรับใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต ตามบริบทเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ Chookhampaeng (2018, p. 56) ได้กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตรข้อมูลพื้นฐานจากสังคมและวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากว่าโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมสมาชิกในสังคมเป็นผู้สร้างและพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้สนองความต้องการของสังคมนั้น ๆ ดังนั้นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจึงจำเป็นต้องศึกษาวัฒนธรรมเพื่อการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่รุ่นต่อไป อันได้แก่ ภาษา ศิลธรรม ศาสนา ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม นิสัยการกิน และระบบของความรู้ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาทางสังคม สาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นมุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจสังคม เข้าใจตนเองสามารถดำเนินบทบาทของตนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมอย่างมีความสุข

2.2 แนวทางการพัฒนาด้านเนื้อหาสาระ ควรเป็นเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปบูรณาการกับสุขภาพในวิถีการดำเนินชีวิตในบริบทเชิงวัฒนธรรม โดยนำประเด็นเนื้อหาที่เป็นปัญหาของสังคมในพื้นที่ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม และปัญหาของวัยรุ่น อาทิเช่น การเป็นคุณแม่วัยใส การเห็นคุณค่าในตัวเอง ทักษะการเอาตัวรอดจากสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น การคุมกำเนิดหรือการเว้นช่วงระยะของการมีบุตรที่เหมาะสม การเตรียมความพร้อมของการมีบุตร การวางแผนชีวิตครอบครัว สุขภาพอนามัยแม่และเด็ก พัฒนาการและการเจริญเติบโตของแต่ละช่วงวัย การเกิดโรคและการป้องกันโรคส่วนบุคคล ชุมชน สิ่งเสพติดให้โทษ ตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและครอบครัว ในปัจจุบันที่ควรให้ความสำคัญและแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน โดยเน้นสุขภาวะการใช้ชีวิตให้มีความเชื่อมโยงกับบริบทเชิงวัฒนธรรม ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ยังขาดการสอนในเนื้อหาสาระดังกล่าวที่ต้องมีการบูรณาการและนำไปเชื่อมโยงใช้กับการดำเนินชีวิตในบริบทเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Chookhampaeng (2018, p. 86) ได้กล่าวถึง เนื้อหาในหลักสูตรมีความสำคัญดังต่อไปนี้ 1) เป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะต้องจัดให้กับผู้เรียน ตัวอย่างเช่น เนื้อหาประเภทค่านิยม ก็ต้องจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเหตุและผล เพราะเนื้อหาความรู้ที่มากขึ้นกับผู้เรียนย่อมส่งผลให้เป็นคนมีความรู้และมีเหตุผลมากขึ้น 3) ช่วยขยายขอบเขตของประสบการณ์กว้างขวางมากขึ้น เพราะการได้รับความรู้ใหม่ย่อมก่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ เกิดมุมมองหรือทัศนคติที่กว้างไกลและเกิดทักษะทางปัญญามากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Promsaka Na Sakolnakorn (2015, p. 71) ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลวิจัยพบว่า แนวทางด้านสาธารณสุขและอนามัยเจริญพันธุ์ โดยการฝึกอบรมในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์การสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งท้องในวัยเรียน โดยใช้การอธิบายให้เห็นปัญหาและผลกระทบที่ตามมา และรัฐจะต้องให้ความสำคัญเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์เพิ่มมากขึ้น เพราะการตั้งครรภ์ของเยาวชนหญิงในสถานะที่ไม่พร้อมทำให้ส่งผลต่อปัญหาทั้งต่อเยาวชนเองและสังคมในอนาคต

2.3 แนวทางการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรม/กระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือทำ และเรียนรู้ร่วมกันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามแสดงความคิดเห็น โดยมีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ในบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนคำนึงการเรียนรู้ร่วมกันด้วยความเข้าใจที่ดี โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เนื่องด้วยผู้เรียนมีบริบทเชิงวัฒนธรรมที่ต่างกัน ทั้งนี้ครูผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจในเชิงวัฒนธรรมด้วย โดยในการจัดกิจกรรมนั้นต้องเน้นปลูกฝังให้มีวินัย มารยาท คุณธรรมและจริยธรรมและมีความเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น เป็นกิจกรรมที่ไม่สื่อไปในทางล้อเล่น หรือทำให้มีพฤติกรรมเลียนแบบที่ผิดต่อหลักศาสนา สอดคล้องกับ Kaewdang (1997 as cited in Khemmani, 2018, p. 185) ได้กล่าวแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ไว้ว่า ที่ผ่านมาการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนแบบแยกส่วน แยกเป็นรายวิชาขาดการเชื่อมโยงความรู้เข้าด้วยกัน และการเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ดังนั้นการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจึงควรมีลักษณะที่บูรณาการมากขึ้น เปลี่ยนจากการเรียนรายวิชาเป็นการเรียนแบบองค์รวมเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้แบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของตนได้ และสอดคล้องกับ Chaichana *et al.* (2016, pp. 96-99) ได้วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจหรือพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ทุกระดับการศึกษาจำเป็นต้องมีการ

พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม อีกทั้งข้อเสนอแนะการวิจัยด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่า การจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนควรกำหนดให้สอดคล้องตามหลักศาสนาและมีความหลากหลาย

2.4 แนวทางการพัฒนาด้านสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ควรเป็นสื่อที่มาจากแหล่งชุมชนในบริบทเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่ เช่น สื่อตัวบุคคล แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับรายวิชา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีในการนำไปบูรณาการปรับใช้ให้สอดคล้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งปัญหาที่พบจากการวิจัยผู้เรียนต้องการหนังสือหรือเอกสารประกอบการสอนของรายวิชาเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่สะดวก รวดเร็ว และมีความทันสมัย ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาสื่อที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับ Songmuang *et al.* (2015, p. 6) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษาสำหรับนักเรียนมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้บริหารและครูกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้นอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียนแล้ว สื่อในรูปแบบดังกล่าวจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

2.5 แนวทางการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล ควรวัดประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งที่เป็นส่วนของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยวัดความรู้ เข้าใจ เจตคติ และทักษะ โดยมีความยืดหยุ่นตามสภาพ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในการนำไปใช้ที่ถูกต้องที่มีความแตกต่างในบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับ Kawpikul (2016, p. 124) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าและสร้าง องค์ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมาตรฐานสากลพบว่า การวัดประเมินผลควรเป็นการวัดประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายให้มีทั้งการประเมินในรูปแบบเดี่ยวและกลุ่มตามลักษณะของงานหรือชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย ในส่วนของทฤษฎีควรมีการประเมินโดยใช้แบบทดสอบที่ผ่านมาเนื่องจากขาดความชัดเจนในแนวทางการจัดการเรียนการสอน ครูต่างคนต่างสอนตามวิธีการหรือความถนัดของตนเอง จึงมีวิธีการวัดประเมินผลที่แตกต่างกันส่งผลให้การวัดประเมินผลในรายวิชาดังกล่าวขาดความเป็นมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส อยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความแตกต่างในบริบทเชิงวัฒนธรรม มีวิถีชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของภาษา ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม มีการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของศาสนาเป็นหลัก การจัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อมโยงให้ตรงกับสภาพปัญหา และสอดคล้องกับสภาพบริบทเชิงวัฒนธรรม เพื่อตอบโจทย์ในการพัฒนารายวิชาโดยคำนึงให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะ ที่ต้องตระหนักให้มีความสำคัญ ด้านสุขภาพ ชีวิตและครอบครัวโดยการนำไปใช้ให้มีความสอดคล้องในบริบทเชิงวัฒนธรรม มีเนื้อหาสาระที่สะท้อนถึงเรื่องราวหรือปัญหาที่เกิดขึ้น และมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยต้องสอดคล้องกับบริบทเชิงวัฒนธรรม ให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active learning) และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ยึดหลักการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันที่มีความแตกต่าง การใช้สื่อควรเป็นสื่อผสมที่ดึงมาจากชุมชนท้องถิ่นที่ใช้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน และมีความสอดคล้องกับบริบทเชิงวัฒนธรรม ประเมินผลโดยวัดความรู้ เข้าใจ เจตคติ และทักษะต่าง ๆ ในการนำไปปรับใช้ได้ถูกต้องในบริบทเชิงวัฒนธรรมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางการพัฒนารายวิชาควรมีองค์ประกอบด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม/กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่ต้องคำนึงให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีวิถีชีวิตอยู่บนพื้นฐานความแตกต่างในบริบทเชิงวัฒนธรรม โดยมีความสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการหลักสูตรตามสภาพที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายในบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะ

1. อาจารย์ผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ร่วมกันวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่มีปัญหาหรืออุปสรรคต่อผู้เรียน เพื่อให้เป็นความต้องการจำเป็นที่แท้จริงที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารายวิชาให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียนในบริบทเชิงวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ให้สถานศึกษาทุกระดับชั้นคำนึงถึงการสร้างรายวิชาและพัฒนาจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทที่เป็นความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นโดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมไปถึงการบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินวิถีชีวิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ควรมีการประเมินและติดตามผลความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนารายวิชาชีวิตและครอบครัวแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษา โดยอิงบริบทเชิงวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อทราบถึงประเด็นปัญหา ความต้องการมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนที่สามารถนำไปบูรณาการปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นในบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- Chaichana, B., Dandecha, S., Tongkhambanchong, S., Ladlia, K., Latte., Y., Usanisa, P., et al. (2016). *Suitable educational management model for special development zones or areas southern border provinces*. Research report. Yala rajabhat university. (in Thai).
- Chaiwong, S. (2016). *Looking at the direction of education for men in the southern region, it must be integrated* [Online]. Retrieved november 14, 2019, from: <https://www.posttoday.com/social/general/370066>. (in Thai)
- Cheuychoom, R. (2016). A study of essential requirements for Improvement of learning and teaching arrangement efficiency for teaching and vocational trainees of srinakharinwirot university. *Journal of graduate studies valaya alongkorn rajabhat university*, 10(3), 123 (in Thai).
- Chookhampaeng, C. (2018). *Curriculum research and development concept and process*. (2nd Ed.). Bangkok: Chulalongkorn university press. (in Thai)
- Imarom, V. (2018). A study of the need for teaching and learning in sports education of students at silpakorn university, sanam chan palace. *Veridian e-journal, silpakorn university*, 11(3), 250-251. (in Thai).
- Jitchayavanit, K. (2019). *Learning management*. Bangkok: Publisher chulalongkorn university. (in Thai).
- Kawpikul, J. (2016). *Participatory action research for the development of research and knowledge formation course to develop self-acquired knowledge skills for lower secondary students in world-class standard school. Doctor of philosophy degree. Srinakharinwirot university*. (in Thai)
- Khemmani, T. (2018). *Science of teaching pedagogy* (21st ED.). Bangkok: Chulalongkorn university Press. (in Thai)
- Office of strategy management, southern border provinces group. (2018). *Development plan for the southern border provinces cluster 2019-2021* [Online]. Retrieved october 1, 2020, from: https://www.osmsouth-border.go.th/news_develop. (in Thai)
- Promsaka Na Sakolnakorn, T. (2015) *The guideline for operation development of government agencies on thai muslim youth problems in three southern border province of thailand*. Research report. institute for peace studies, prince of songkla university. (In Thai)
- Songmuang, J., Hajisamae, S., Vaivanjit, S., Hajisa-I, I., Baka, M. (2015). Thai language learning management for muslim student in islamic private schools of southern thailand. *Al-Hikmah journal*, 4(8). (in Thai)
- Suwanmanee, S., Ativitthayaporn, J., Rinthaisong, I., (2014). Confirm factor analysis of public secondary schools administration model relevant to the multicultural social context : a case study of the three southernmost provinces. *Parichart journal thaksin university*, 27(3), 215. (in Thai).
- Taechaboonsermsak, P., Musawaengsub C., Pitikultang S., Nanthamongkolchai S. (2017). *Family health*. Bangkok: Prayoonsanthai printing limited partnership. (in Thai)